Франческо Петрарка

З сонетів на життя і на смерть Мадонни Лаури

Перекладач: Михайло Орест

Джерело: З книги: Орест М. Держава слова: Вірші та переклади — К.: Основи, 1995

* * *

Благословенні місяць, день і рік,
Пора, година, край, містина мила,
Коли краса її очей сп'янила
Мене, і став я бранцем їх повік.

Благословенні: біль, що в душу вник,
Що об'явилась ним Ерота сила,
Лук і стріла, що серце проразила,
І рана, що пройшла в його тайник.

Благословенні всі рази, коли я
Ім'я моєї пані називав,
Мої зітхання, порив, плач і мрія.

Благословенні і рядки, що склав
Я їй на честь і мисль моя: до неї
Вона іде, до неї однієї.

* * *

Коли любов, схиливши зір, нетлінне
Збирає дихання в одно зітхання
І перетворює його в звучання
Ясне, благе, небесне, янголине,

Моє все серце так розкішно гине,
І так нуртують мислі і бажання,
Що мовлю я: "О мите, будь остання,
Якщо такої гідний я кончини!"

Але той голос, що в його я волі,
Спиняє душу, відійти готову:
Його впиваючи, вона блаженна.

І знов живу я, і моєї долі
Нить то вкоротить, то розгорне нову
Вона, що межи нас, небес сирена.

* * *

Є звірі: сонця блиск їх зносить зір,
І звірі є, що світла дар багатий
Для них засильний, щоб його прийняти,-
Підходить вечір їм і тіней мир.

Є також інші: їх жене в простір
Назустріч сяєву порив крилатий,
Хоч згубну міць його їм дано знати.
Подібний я до них, я — бідний звір.

Моєї пані світла не знесу я
І чую, що шукатиму я всує
Похмурих місць і пізньої доби.

Сліз очі повняться, і біль їх жалить;
І все ж іду я на наказ судьби
До сонця, що мене — я знаю — спалить.

* * *

Хто чуд жаден, які дійснять природа
І небо, хай приходить подивляти
Світило це, для світу забагате:
Сліпий-бо світ, чужа йому чеснота.

Хай він спішить, бо не триває врода,
Гне ліпших смерть, а злим дає стояти,
І та, що ждуть її богів палати,-
Вона мине, прекрасна ця істота.

Побачить він, прийшовши своєчасно,
Співміру гожу всіх дарів і чарів,
У ній, єдиній, явлену велично.

І скаже він, що я віршую празно,
Що надмір сяєва мій ум потьмарив,-
А прийде пізно — плакатиме вічно.

* * *

Зефір життя вертає краснoденне —
Траву на запахущі оболоні,
Первоцвіти то білі, то червоні
І щебет Прокни з горем Філомени.

Сміються луки, небо знов натхненне,
Зевс радий радістю своєї доні,
Все на землі, в повітрі, в воднім лоні
Кохання знати хоче знов, блаженне.

А я, нещасний? Тяжчі ще зітхання
В моє вернулись серце; ключ від нього
Вона взяла на небо в мить розстання.

Все: цвіт і птиці голосу дзвінкого,
І коло дам достойних упадання
Мені — пустеля, повна звіру злого.

* * *

Як тужить соловей в цій тишині
По любій подрузі чи по дитині!
Його жалі побожні, зазивні
Так ніжно ллються в небі і в долині.

Зо мною всю він ніч. Його пісні
Говорять про моєї долі тіні;
Я каюсь: бо не вірилось мені,
Що смерті злій підвладні і богині.

Не мудрий той, хто певним жити звик!
Хто б думав перстю бачити земною
Цих двоє сонць і світла їх потік?

Мій лютий жереб вирок свій прорік,
Щоби спізнав я, зрошений сльозою:
Істотам любленим — недовгий вік,

* * *

Всі ангели і духи всі верховні,
Коли прийшла до горньої господи
Мадонна, всі благої насолоди
І захватів були побожних повні.

"О, що за чар і сяєва сановні! —
Вони казали,— цвіт такої вроди

Вже від віків не зносився в висоти,
Землі лишивши падоли гріховні".

Вдоволена оселею новою,
Вона найдосконаліших з собою
Порівнює, але глядить часами

Назад; я бачу в погляді чекання
І лину в небеса всіма думками:
"О, не барись!" — звучить її прохання.